Poštnina plačana v gotovini.
ŠTEV. 188. V LJUBLJANI, sreda, 16. septembra 1925. Posamezna številka Din 1·— LETO II

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvzemši nedelj in praznikov.
Mesečna naročnina: V Ljubljani in po pošti: Din 20·—, inozemstvo Din 30·—.

Neodvisen političen list.
UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO: SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.633.

Kapitulacija.

Med političnimi vestmi poročamo o govoru, ki ga je imel v nedeljo na zaupnem sestanku SLS njen šef g. dr. Korošec. Glavna misel njegovega govora je bila, da je Radić s sporazumom z narodno radikalno stranko kapituliral in da je bila ta kapitulacija popolnoma odveč, ker da je ostalo vse pri starem.

Iz St. Radićevega članka v L' Europe Nouvelle, ki ga priobčujemo na drugem mestu, je razvidno, da vendarle ni sporazum tako navadna stvar, kakor bi ga hotela predstavljati neka naša publicistika. Še bolj jasno pa se vidi iz tega članka, da je sklenjeni sporazum vse prej ko kapitulacija, ker je končal s kompromisom dveh osnovnih misli, ne pa z zmago samo ene misli. Iz Radićevega članka pa je razvidno končno tudi to, zakaj niso še praktične posledice sporazuma na vsej črti vidne in da moremo govoriti za sedaj samo še o novi atmosferi, ne pa tudi že o čisto novem delu. Velika dejanja zore pač počasi in posledice se ne pokažejo nakrat v vsej sili. Članek St. Radića je zato že tako močan odgovor na dr. Koroščev očitek kapitulacije, da pravzaprav niti ni več potrebno, da ta očitek še posebej zavračamo. Če storimo to vseeno, potem storimo to zategadelj, ker še vedno plaši ta očitek po Sloveniji in ker nekateri politiki mislijo, da je vsaka zmaga, ki ni popolna že identična s kapitulacijo.

Kaj je predstavljal Radić? — Brez dvoma, da v prvi vrsti hrvaško fronto. Ali je ta morebiti danes slabejša ko preje, ker ne izgublja več časa z republikanskimi in drugimi tiradami, ki so mogle pač uplivati na volilne mase, ki pa niso mogle dati nobenega reelnega uspeha? Ali je mar hrvatska fronta sedaj slabejša, ker je postal politično brezpomemben Pribičević, glavni nasprotnik hrvatske fronte? In da govorimo v duhu Radićevega članka: Ali je hrvatska fronta slabejša, ker se hoče uveljaviti v bodoče v skupnem delu s Srbi, ne pa v vedno ostrejšem boju s Srbi? Kaj pa bi moglo iz tega vedno ostrejšega boja nastati? Mar popolen triumf hrvatske fronte nad srbsko? Mar je v interesu Hrvatov, da bi od tega usodnega boja bila ogrožena Jugoslavija? Ni veličina politika, da razvname nasprotje do katastrofalne višine, temveč njegova veličina je v tem, da je znal katastrofo preprečiti. Magari za ceno popularnosti!

Drugo bistvo Radića je bilo njegovo seljaštvo. Da je to ostalo nedotaknjeno in da je celo okrepljeno, je izven dvoma. In ravno tako je gotovo, da je tudi socialni program Radićeve stranke danes bližje uresničenju ko preje. Kje je torej kapitulacija?

Davki niso manjši, krivice niso popravljene, vse je ostalo pri starem, pravi g. dr. Korošec. Kar se tiče davkov, je očitek tako zgrešen, kakor je bil svoječasno zgrešen isti očitek Davidovićevi vladi. V enem mesecu se takih stvari ne da izpremeniti. Da še niso krivice popravljene, proti temu smo nastopili tudi mi, toda začetek je vseeno že storjen in pričakovati smemo, da ne bo pri tem ostalo. Da pa je ostalo vse pri starem, pa kratkomalo ni res.

Ne bomo govorili o novem duhu, ki si sicer še s težavo, toda nepremagljivo probija pot v javnost, temveč opozorili bi le na eno konkretno dejanje.

Ni Slovenca, ki ne bi znal o škodljivem uplivu gospodarjev Trboveljske na naše gospodarstvo. In vendar ni bilo v Sloveniji stranke, ki bi se upala nastopiti za slovenske pravice in proti neupravičenim zahtevam Trboveljske. Nobenega dvoma ni, da bi zato naši denarni zavodi prišli popolnoma pod upliv Trboveljske in da bi ta družba obvladala vse naše gospodarstvo, če bi ostala prejšnja vlada ali če bi se HSS ravno tako ponašala v tej stvari ko SLS. Če je danes položaj čisto drugačen, je to zasluga HSS, ki je uporabila politično moč naroda tako, kakor je ta pričakoval. Ne tajimo, da ni to še dolgo vse ono, kar pričakujemo od sodelovanja HSS v vladi, toda za prvi mesec je to mnogo.

In brez olepšanja rečemo: Tudi če bi HSS kapitulirala, smatramo kapitulacijo pred srbskim narodom za neprimerno manj težko, ko pa kapitulacijo pred Trboveljsko premogokopno družbo. Ni za narod važno, katera gesla izpoveduje kaka stranka, temveč kako jih izvaja. Kaj nam pomagajo deklamacije o slovenski samostojnosti, če se pa ne moremo oprostiti niti gospodstva od ene tuje družbe.

Na to naj odgovori SLS in šele potem bodo imele njene besede o neodjenljivi borbi veljavo. Dokler pa trpi, da mora Slovenija plačevati milijone za predragi premog, dokler trpi, da se s tem denarjem osvajajo naši denarni zavodi, tako dolgo je očitek kapitulacije iz ust SLS deplasiran. Treba najprej z dejanji pričeti pri sebi, potem pridejo šele na vrsto očitki na naslov drugih.

Pašić za Radića.

Beograd, 16. septembra. Sem so prispele vesti, da je Pašić zelo zadovoljen s sestankom, ki ga je imel z Radićem. Nikola Pašić je dejal, da se ne sme napadati po listih St. Radića, ker je resen državnik širokih pogledov in noben regionalist kakor Pribičević. V vseh svojih razgovorih poudarja Nikola Pašić veliki pomen kolaboracije s Hrvati. Sporazum je popolnoma utrjen in soglasje obeh vodilnih državnikov je posebne važnosti.

Popolno politično zatišje v Beogradu.

SAMO TRIJE MINISTRI V BEOGRADU.

Beograd, 16. sept. V Beogradu vlada popolno politično zatišje, ki bo trajalo, dokler se ne povrnejo ministri. V Beogradu ostanejo samo trije ministri, in sicer trgovinski minister dr. Krajač, železniški minister Radojević in poljedelski minister dr. Slavko Miletić. V kratkem odpotuje v Subotico minister dr. Krajač, ki bo zastopal vlado na svečanostni proslavi 1000-letnice hrvatskega kraljestva. Od državnih podtajnikov ostaneta v Beogradu dr. Basarić in dr. Neudorfer. Pričakuje se, da se ministri ne povrnejo kmalu v Beograd in ravno tako se tudi ne pričakuje poslancev, ki odidejo po svečanostih v Črni gori na agitacijo med narod. Ves ta čas bo vladalo popolno zatišje v Beogradu in je zato seveda tudi brez podlage vsako govorjenje o spremembah v vladi.

Sestanek zunanjih ministrov Male antante in Poljske.

Ženeva, 15. sept. Danes popoldne so se sestali zunanji ministri Male antante dr. Ninčić, dr. Beneš, Duca in poljski zunanji minister Skrzynski na daljši konferenci. Na tej konferenci so razpravljali o odnošajih med Poljsko in državami Male antante. Konferenca je posledica stalnega zbliževanja Poljske k državam Male antante.

———

IZJAVA BOLGARSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA KALFOVA.

Ženeva, 15. septembra. Bolgarski zunanji minister je podal novinarjem sledečo izjavo.

Kakor hitro je nastopila naša vlada, smo skušali vnesti v zunanjo politiko iskrenost, ki je v skladu z idejo miru in zbližanja. (Papir je v resnici potrpežljiv. Op. ured.). V prvi vrsti pa smo skušali doseči zbližanje s kraljevino SHS. Mislim, da smo kljub vsem nasprotnim vestem v časopisju, podali za to dovolj dokazov. Kar se pa tiče sporazuma, ki je bil sklenjen v Jugoslaviji, se ga moramo samo veseliti, ker sporazum ne krepi samo položaj države SHS., temveč služi tudi kot dober vzgled treznosti. Kar se tiče balkanskega arbitražnega pakta, moram ponoviti, kar sem že dejal, da je Bolgarska že odobrila protokol obvezne jurisdikcija mirovnega sodišča. Bilo bi v veliko korist, če bi kdo od naših sosedov sledil našemu primeru in odobril protokol.

Kalfov je nato dejal, da se je v prisotnosti dr. Ninčića seznanil s St. Radićem, ki je naredil nanj zelo dober utis. Nato je govoril Kalfov zelo simpatično o Hrvatih in o zbližanju Bolgarske z Jugoslavijo.

Naj bodo besede Kalfova še tako lepe, naše mnenje je, da ne more biti z vlado Cankova nobenega zbližanja, ker jugoslovenski narod se ne more in ne sme pogajati z vlado, ki je ubila na tisoče bolgarskih zemljedelcev in ki vlada le s pomočjo barbarskega terorja.

POT MINISTROV V ČRNO GORO.

Beograd, 16. septembra. Minister Trifunović odpotuje preko Zagreba v Split in od tam z ladjo v Kotor. Z njim potuje tudi predsednik skupščine Trifković. Po isti poti se bodo odpeljali v Cetinje tudi ministri Maksimović, Stojadinović, general Trifunović, Marko Gjuričić in Velja Vukičević. Minister za agrarno reformo Pavle Radić se je odpeljal včeraj v spremstvu podpredsednika HSS Predavca in nekaterih poslancev v Zagreb, odkoder odpotuje preko Splita v Cetinje. V Splitu bo pričakovala ministre ladja »Kumanovo«, ki jih prepelje v Kotor.

KONFERENCA RADIKALNIH MINISTROV.

Beograd, 16. septembra. Včeraj se je vršila v kabinetu ministra zunanjih zadev konferenca radikalnih voditeljev. Konference so se udeležili predsednik skupščine Trifković, pomočnik zunanjega ministra Marković in minister ver Trifunović. Konferenca je trajala pol ure in je veljala svečanostim v Črni gori. Izdelana so bila zadnja navodila za cetinjske slavnosti. Govorilo pa se je seveda tudi o politični situaciji.

SREBRNI VENEC MESTA PODGORICE.

Sarajevo, 16. septembra. Ob priliki prenosa kosti Njegoša položi mesto Podgorica srebrni venec, ki je bil izdelan v Sarajevu.

Zasedanje Zveze narodov.

Ženeva, 15. sept. Na današnji seji Zveze narodov je predlagal francoski delegat Loucher, da izvoli zasedanje Zveze narodov posebno komisijo, ki naj pripravi vse potrebno za sklicanje svetovne mednarodne gospodarske konference. Varnost narodov se da doseči le z gospodarskim mirom, ki pa je zopet ustvarljiv le, če se urede gospodarski odnošaji med narodi. Treba odstraniti vse ovire gospodarskemu zbližanju narodov. Loucher je nato govoril o sanaciji Avstrije in Madžarske ter izjavil, da so bili doseženi presenetljivo dobri rezultati. Nujno je, da se prične z obnovo vsega evropskega gospodarstva.

PREDAVANJE ST. RADIĆA V ŽENEVI.

Ženeva, 16. septembra. Stepan Radić bo predaval na ženevski univerzi o temi: »Demokracija v moderni diplomaciji.« Dosedaj sta imela predavanja angleški zunanji minister Chamberlain in francoski zunanji minister Briand.

STJEPAN RADIĆ ODPOTUJE V PARIZ.

Ženeva, 15. sept. Po zaključku VI. zasedanja Zveze narodov odpotuje Stjepan Radić v Pariz, kjer ostane osem dni.

AVSTRIJSKI POSLANIK HÖFFINGER O TRGOVINSKI POGODBI.

Beograd, 16. sept. Povodom podpisa trgovinske pogodbe z Avstrijo je podal avstrijski poslanik Höffinger daljšo izjavo. V tej izjavi povdarja, da so s podpisom trgovinske pogodbe stopili trgovinski odnošaji med obema državama v novo fazo. Sedaj šele nastanejo res normalni odnošaji med obema državama. Nato je podal Höffinger kratko zgodovino dosedanjih odnošajev. Prva trgovinska pogodba je bila sklenjena l. 1919 in se je potem vsako leto avtomatično podaljšala za eno leto. To stanje ni moglo večno trajati, ker je bilo na škodo vsem. Poleg trgovinske pogodbe je bilo sklenjenih tudi več konvencij, ki so posebne važnosti za obmejni promet.

PRED IZVAJANJEM AGRARNE REFORME.

Beograd, 16. septembra. V ministrstvu za agrarno reformo je izdelan pravilnik za fakultativni odkup zemlje. Enako je izdelan pravilnik za ureditev agrarno-reformnih odnošajev v Južni Srbiji. Gotov je tudi pravilnik o kolonizaciji. Vsi ti pravilniki bodo podpisani po črnogorskih svečanostih in stopijo potem takoj v veljavo.

NA MAROŠKI FRONTI ZATIŠJE.

Pariz, 16. septembra. Na fronti v Maroku vlada mir. Francozi popravljajo svoje postojanke, Rifani pa koncentrirajo svoje čete.

INŠPEKCIJSKO POTOVANJE DR. NIKIĆA V BOSNO.

Sarajevo, 16. septembra. Minister za šume in rude dr. Nikić pride danes v Sarajevo, da pregleda tamkajšnjo direkcijo šum in rud. Ob tej priliki so imeli interesenti lesne industrije sestanek, na katerem so izdelali spomenico, v kateri so izražene njihove želje. Dr. Nikić se bo ž njimi tudi osebno razgovoril. Obiskal bo tudi direkcijo gozdarskega podjetja »Dobrljin«.

KOVANI DENAR.

Sušak, 16. sept. Jutri pride na Sušak francoska ladja z 10 vagoni kovanega denarja po 2 in 1 dinar.

Stjepan Radić o sporazumu.

V včerajšnji številki smo že na kratko poročali o članku, ki ga je napisal Stjepan Radić za list »L' Europe Nouvelle«, ki poroča samo o delu naše delegacije. Ker je Radićev članek nad vse važen in zelo globok, smatramo za potrebno, da ga priobčimo v celoti. Članek se glasi:

»Tisti dan, ko smo podpisali srbsko-hrvatski sporazum, smo obrnili eno stran naše zgodovine. Zdi se mi, da še ni dovolj povdarjen definitivni značaj tega dogodka. Nobenih rekriminacij ni mogoče več ponoviti, da bi se oživeli konflikti, ki že pripadajo preteklosti. Hrvati in Srbi so živeli večno ločeno. Sedaj je potrebno, da se bolje spoznajo: vsled tega je potrebno delo iskrenega informiranja, točno in pošteno delo, ki bo zgradilo vezi vzajemnega zaupanja.

Načela, na katerih sloni naš program, so silno enostavna. Mi smo se lotili rešitve vprašanj, ki so nas ločila, mi smo očistili tla za sporazum in potem definirali praktičen način za sodelovanje.

Stališče nas Hrvatov je bilo ugodno za federativno državo. Toda mi smo dobro znali, da so Srbi in g. Pašić proti federalizmu, ne zato, ker je to hrvatska tvorba, temveč ker zmanjšuje suvereniteto države. Za g. Pašića pa je bila suvereniteta države nad vse. Ta njegova suvereniteta je vsebovala unitarizem in relativno centralizacijo. Pri nas pa je narod, seljački narod nad vse. To je tudi razlog, da smo prišli mi takoj v sklad s povojno ideologijo, s pacifizmom mednarodnega značaja, z decentralizacijo v notranjih zadevah. Nasprotno pa nikdar nismo hoteli avtonomije s separatističnim ciljem. Naša namera je bila samo ta, da ustvarimo novo ustavo, toda ne v duhu, ki bi bil Srbom nasproten. Toda g. Pašić ni bil na tem stališču, ker je smatral, da bi mogla revizija ustave zrahljati solidarnost države.

V tem je bila v glavnem razlika v naših naziranjih. Pri vsem tem pa smo imeli en skupen temelj in ta je bil socialnega značaja. Srbska radikalna stranka je seljačka stranka. Seljački značaj stranke jo je svoječasno dvignil proti dinastičnemu absolutizmu Obrenovićev.

Isti seljački značaj je bil vzrok, da smo sprejeli republikanski ideal, **s katerim smo** se borili proti tujemu vplivu in mogli na Hrvatskem izločiti vpliv habsburškega monarhizma. Toda ta republikanizem je bil za nas samo oblika: vsebina mu je bila seljačka demokracija. Po svojem bistvu je bilo to stremljenje po miru. Kadar govorim o stremljenju po miru, govorim o krepkem pacifizmu in ne o defetizmu, govorim o pacifizmu, ki nam edini more zajamčiti sigurnost. Gospod Pašić je hotel imeti sigurnost jaz pa sem hotel mir. Pustili smo ob strani besede in prešli v stvar samo, smo spoznali, da imamo Srbi in Hrvati iste ideale in iste skrbi. Ali da se bolje izrazim: naši ideali se spopolnjujejo in harmonizirajo. Država se ne sme boriti proti narodu in ne narod proti državi. G. Pašić hoče en velik narod, ki bi se naslanjal na zaveznike. To je logično in potrebno. Toda, da je narod močan, mora biti zadovoljen, mora biti administracija poštena, izkušena in moderna. Srbska politika, to je politika državnega preudarka. Treba pa jo izpopolniti s politiko socialne solidarnosti, pravice in urejene svobode, kakor je naša.

Ko smo Srbi in Hrvati dognali, da gremo z raznim mišljenjem k skupnemu cilju, nam ni preostalo ničesar drugega, ko da najdemo metodo, kako bi skupno prišli do tega cilja.

Ta metoda se je nudila sama od sebe; bila je to kolaboracija v javnem življenju, edin način, da se spoznamo in razumemo. Razen tega je bilo tudi potrebno, da prevzamemo odgovornost za vlado. Ni bilo dovoljeno stranki, ki predstavlja en narod — in HSS predstavlja gotovo ves hrvatski narod — da se omeji na politiko opozicije. To je vloga za majhno stranko in ne za stranko, za katero so milijoni kmetov. Bilo je zato potrebno, da najdemo pot, ki nas povede k vladi. Po tej poti nismo mogli iti drugače, ko da priznamo vidovdansko ustavo. V tem oziru pa je zadostovalo, da odnehamo od trdovratnega zahtevanja po takojšnji reviziji ustave.

Moramo se razumeti: Ne pravimo, da ni v ustavi členov, ki jih ne bi bilo treba izpremeniti. Toda mnenja smo, da so te spremembe stvar izkušnje in ne programatične ideologije. Do teh izkušenj pridemo edino na vladi, edino na vladi moremo izpopolniti in korigirati psihološko metodo z empirično. Mi bomo revidirali ustavo — čez eno leto, čez tri leta, rok ni važen — toda na praktični podlagi, na podlagi izkušnje. Pred vsem hočemo izpopolniti parlamentarizem: tu so potrebne hitrejše metode dela. Parlament mora biti avtentična slika naroda. Nočem s tem reči, da mora biti slika vseh nijans inteligence, ki je sama po sebi revolucionarna. Temveč on mora biti izraz narodnih potreb in stremljenj, ustvarjajočih in konstruktivnih idej in da vrši delo, ki odgovarja pravim idealom naroda in njegovim potrebam. Te potrebe naroda bi se mogle v bistvu reducirati na sledeče:

I. Ureditev prometa:
a) med jadranskimi pristanišči;
b) med Primorjem in zaledjem;
c) med Jadranom in Podonavjem.

II. Izboljšanje fiskalne uprave ne samo z upravnega stališča, temveč najpreje s stališča razdelitve davčnih bremen in po zahtevah proračuna. Hočemo produktiven proračun. Potrebno je, da se o tej besedi sporazumemo. Na primer vojaški izdatki so produktivni, če nas tako obarože, da nam jamčijo sigurnost. V tem ni nobene skupnosti z militarizmom. Mi moremo kmetu zmanjšati breme, ker je njegovo delo pri obdelovanju zemlje plodonosno in ker bi to olajšanje pomenilo štednjo, na račun katere bi našli nova sredstva za oborožitev in material.

III. Izpopolnitev parlamentarnega ustroja v smeri povečanja narodne suverenitete. Ne gre tu za tem, da se da več prostora političnemu individualizmu, temveč da se nasprotno poviša vpliv seljačke demokracije na račun poklicnih politikov.

To je duh sporazuma, ki smo ga sklenili s srbsko radikalno stranko, ki je gospodarsko, politično in številno pravi predstavitelj srbskega naroda.

S svojo obširnostjo, s svojo gibčnostjo in neomejenimi možnostmi praktične uporabe ni ta sporazum efemerna kombinacija med dvema strankama, temveč je definitivna podlaga politike Srbov, Hrvatov in Slovencev in dosledno tudi naše države.

Nato piše St. Radić o svojem naziranju glede problemov Zveze narodov. Ta del članka objavljamo med političnimi vestmi.

Spectator:

Cijonizem in manjšinsko vprašanje.

V zadnjem času je zavzelo cijonistično gibanje tako širokega razmaha, da je slep, kdor ne vidi nastajajoče politične in etnično-nacijonalne formacije židovskih vrst v Evropi. O tem nam pričuje tudi pravkar na Dunaju končani mednarodni cijonistični kongres, čegar idejne posledice se pokazujejo prav intenzivno tudi med židovstvom v naši kraljevini. Cilji cionizma so znani: osigurati Palestino židovski naciji v političnem, ekonomskem, socialnem in kulturnem pogledu. Učenci velikega Theodorja Herzla so z vsemi sposobnostmi židovske rase pridno na delu, da izvedejo smeli načrt zopetne osvojitve Palestine, in ker je znano, da stoje za cijonističnimi cilji najvplivnejši finančniki Amerike in Anglije, — da ne pozabimo žida Balfourja, ki je l. 1917 s svojo deklaracijo sprožil celi kompleks medsebojno povezanih problemov — je jasno, da bo militantni cijonizem prej ali slej dosegel svoj postavljeni cilj.

Cijonistično vprašanje je za nas arijske Južne Slovane načelne važnosti. V nešletih člankih se je že povdarjalo, — zlasti pa Beograd se je odlikoval s takim tonom — da ustava ne pozna nikakih predpravic nekih državljanov, ker smo pred zakonom vsi enaki. Ni treba posebej razlagati, da so naše vlade čestokrat aplicirale ustavo tako, kakor je to pač odgovarjalo strankarskim interesom. Narodne manjšine imajo po ustavi kakor v smislu mednarodnih obvez pravico do lastnega šolstva. Le-tem je n. pr. Pribičević kratil manjšinsko šolstvo, kolikor se je dalo. Udaril je tudi po konfesijonalnih šolah, če so bile katoliške ali evangeljske. Ni se pa — izvzemši par slučajev, kjer je preganjal hrvatske žide radi pripadnosti k »separatizmu« — dotaknil židovskega konfesijonalnega šolstva. In vendar je bilo in je še vedno to vprašanje načelne važnosti. Kakor obsojamo znano prakso napram Nemcem, Madžarom in drugim narodnim drobcem v naši državi, tako se istočasno po vsej pravici upiramo protežiranju konfesijonalnih institucij našega židovstva. Razlog je jasen in se ne da ovreči: velika večina židovstva v Jugoslaviji simpatizira s cijonizmom in ga formalno in financijelno tudi podpira. **S tem prehaja židovstvo oficijelno v tabor narodnih manjšin.** Cijonist ni več aklimatiziran Hrvat ali Srb — pri nas Slovencih nimamo avtohtonega židovstva — temveč »nacijonalno« zaveden sin izvoljenega ljudstva. In tu nastane vprašanje: Ali ima to »manjšinjsko« židovstvo kakršnekoli privilegije, ki je stavijo nad ostale narodne manjšine? Ne, nikakor ne! je odgovor in zelo žalostno je, da naši strankarski forumi tega vprašanja po novem dejanskem položaju še niso načeli. Če je naša prosvetna politika usmerjena v smeri asimilacije narodnih manjšin — ker pa ne vzdrži v vsem kritike — potem manjšinsko židovstvo ne sme tvoriti nobene izjeme. Dvojne prakse mora biti konec, da se zagrebški in beograjski krivonosci ne bodo smejali poštenemu švabskemu kmetu v Vojvodini, kako mu ministrska objestnost ruši ognjišče izolirane kulture, dočim se v židovskih konfesijonalnih šolah širita neovirano duh in misel o zavojevanju arijske rase potom sistema, ki se skriva za »izraelitsko bogoštovno opštino«.

Židje so razvili prapor cijonizma. Nikakor se naj ne čudijo, če jih bo nežidovski element vsled tako zavzetega stališča presojal. Kot narodna manjšina nimajo in ne morejo imeti posebnih pravic. Tudi njihova taktika jih ne sme rešiti pred enakopravnostjo. Mnogi židje so namreč veliki »Hrvati« (ali »Srbi«, kakor kaže), so včlanjeni v separatističnem Sokolu, darujejo mnogo za hrvatske narodne svrhe, kar je vse namenjeno za naivno javnost. Na tihem pa so pristaši cijonizma. Ta igra je vseskozi nemoralna. Banatski Nemec ni v tako srečnem položaju, da bi se mogel žerirati hkrati kot ognjevit Srbin, ker mu tega povrh ne dopušča morala.

Naše stališče napram židovstvu je jasno opredeljeno. Nismo nikaki antisemiti hakenkreuzlerskega kalibra, izzvani po sijajno organiziranem židovstvu pa smo prisiljeni, strniti svoje vrste v obrambo slovanskih interesov, ki pa niso zgolj ekonomsko-socijalnega, temveč tudi kulturnega značaja. Kolikor je židovstvo konstruktivno: svoboden mu razvoj. Priznati se jim morajo vse velike lastnosti njihove rase, saj so med največjimi geniji evropske kulture in civilizacije židovska imena na prvem mestu (Disraeli, Bergson, Heine, Herzl, Mahler, Einstein itd.), toda s tem ni rečeno, da mora biti ravno Jugoslavija, kjer je takih židovskih genijev presneto malo, pravcati eldorado **merkantilnega čifutstva**, v katerem najboljše židovske lastnosti (kultura srca, humanizem, socialno čuvstvovanje, etika itd.) niso razvite.

Vprašanje revizije našega stališča napram židovstvu je podano. Naravnost škandalozno pa je, da se s tem problemom ni pobavila niti ena naša politična stranka. Valu cijonizma bo treba zoperstaviti trden jez evropskega odpora v obliki nadstrankarske, nadkonfesijonalne evropske zajednice, ki bo veljala tudi na trgovskem polju. Ni nam treba napovedovati borbe, ker je »antisemitizem« tako diskreditiran, da je dejal neki dunajski šmok: »Der Antisemitismus wäre ein ganz einträgliches Geschäft, wenn es ein Jude übernehmen würde«... Ergo: obramba naših interesov bi bila stvar narodnega sveta, ki po zaslugi naših dičnih političnih strank še danes ni vzbujen k novemu življenju.

Moderniziranje Maribora.

Maribor, 17. septembra.

Zadnjič smo omenili, da se nahajamo v Mariboru pred novim gradbenim gibanjem in navedli tudi nekaj neodpustljivih pogrešk, ki so se storile pri dovolitvi nekaterih novih zgradb. To vprašanje, kakor tudi sploh vprašanje moderniziranja Maribora, zasluži gotovo posebno razmotrivanje, zato se mi zdi potrebno omeniti vsaj nekaj najbolj perečih zadev. Preidimo takoj in medias res.

Nedavno so poročali časopisi, da se bo morala Götzova pivovarna preseliti iz sredine na periferijo mesta. Nek mariborski list je pri tem omenil, da je ta zahteva neumestna, ker je tam zaposlenih krog 200 naših delavcev. To nas je presenetilo, ker nikakor ne moremo razumeti, kaj ima premestitev te tovarne opraviti z delavci? Če se tovarna premesti iz sredine na periferijo, bo potrebovala delavce ravno tako, kakor jih potrebuje v sredini. Interes mestnega napredka in še prav posebno higijene in zdravstva zahteva na vsak način, da se to veliko podjetje s celo vrsto dimnikov, ki smradijo okolico, preloži na periferijo. Sedanja Götzova pivovarna ovira gotovo vsako reguliranje in moderniziranje sredine Maribora in ubija ves lepi izgled palače velikega županstva, parka na Jugoslovenskem trgu, Prešernove, Razlagove in Maistrove ulice, da o pročelju na Aleksandrovi cesti niti ne govorimo. Tovarna se mora čimpreje premestiti. Brez tega regulacija Maribora sploh ni mogoča.

Drugo poglavje tvorita obe dravski nabrežji. Čudno je, da še nikomur ni prišlo na misel, da ta del mesta nikakor ne more ostati v sedanjem skrajno žalostnem stanju. Regulacija dravskih nabrežij je eden najbolj perečih problemov bodočega Maribora. Ta nabrežja bi dala mestu lahko najlepši okras in najprijetnejša šetališča, za katera bi nas moralo zavidati vsako drugo mesto. Vem, da se to ne da izvršiti niti v enem niti v desetih letih, to pa še ne opravičuje mnenja, da ni sploh nič treba storiti. Treba je izdelati načrt za regulacijo dravskih nabrežij in potem postopkoma, leto za letom izvršiti kos tega projekta. Iz malega raste veliko! Tu bi trebalo najprej uravnati in obzidati obe nabrežji, nad zidovi pa zgraditi cesto in zasaditi drevorede. Polagoma bi se na kopni strani teh cest in drevoredov, kjer stoje sedanje stare razpadajoče hiše in bajte, tovarne itd., zgradile lepe ravne moderne stavbe in dobili bi vsaj na levem bregu krasen kej od železne brvi pod Studenci do Melja. Na desnem bregu, ki je za zidanje prestrm, bi se napravil nad spodnjo cesto ob Dravi in zgornjo (Ruško in Pobreško cesto) viseči park z lepimi nasadi in stezicami. Vse mesto bi s tem pridobilo 100% na svojem izgledu.

Nad Dravo stoji med Tattenbachovo, Cvetlično, Wildenreinerjevo in Vošnjakovo ulico velik prazen prostor, na katerem so sedaj vrtovi. Tam se baje misli v bodočnosti postaviti Sokolski dom. Mnenja smo, da bi se ta prazen prostor ne smel zazidati, ampak preurediti v trg z malim parkom. Ko bi se zgradile še na spodnji strani Tattenbachove ulice hiše, bi bil to krasen, sploh najlepši mariborski trg. Tudi gorenji del Glavnega trga bi bilo treba izpopolniti z zazidavo sedanjih stavbišč in grobelj. Tu bi se moralo postaviti dalje pokrito tržišče za branjevke. Spodnji del Glavnega trga bi bilo treba uravnati, tako da bi se sedanja kotanjasta tla izravnala.

Pereče je vprašanje kopališča na Dravi. Sedanje ne odgovarja potrebi in tudi sploh ne spada na to mesto, ki se mora preurediti v kej. Kopališče bi se moralo urediti na Felberjevem otoku, kot je to bilo že svoječasno projektirano. Do otoka bi se moral zgraditi z obeh strani most, njegova sredina bi se pa spremenila v kopalni bazen, posut z drobnim peskom. Ob gorenji zatvornici, kjer bi voda dotekala, bi se lahko postavila naprava za češčenje. Tako bi dobili v bazenu čisto vodo, ki bi bila tudi mnogo bolj topla kot ona v Dravi.

Posebno poglavje tvori vprašanje mariborskega tramvaja. O tem se je že toliko govorilo in pisalo, ostalo pa je vedno le pri tem. Lansko leto je dobila občina ponudbo od znanih Škodovih tvornic, ki so bile pripravljene na svoj račun zgraditi tramvaj. Zakaj ni sprejela te ponudbe, ne ve nihče. Poleg tega pa je treba tudi še tlakovati veliko število zelo prometnih ulic, izpopolniti kanalizacijo, električno razsvetljavo, ki tudi sedaj še ni zadostna itd. Ali misli občina na vse to? Izgleda, da ne. Vsa naša mesta so zadnje čase najela naravnost ogromna posojila v svrho regulacije in modernizacije, tako Osijek, Niš, Split, Skoplje, Pančevo, Zagreb in razna druga. Skrajni čas je, da se zgane tudi Maribor. Od mestnih očetov zahtevamo malo več širokopoteznosti in manj malomeščanskega samozadovoljstva.

—v. —b.—

Politične vesti.

= **Radićevo stališče do problemov Zveze narodov.** V svojem članku piše St. Radić, da je absoluten pristaš protokola. Definicije gg. Mac Donalda in Painlevéja so najsrečnejše in najpopolnejše. In tudi to, kar je dejal Painlevé o Ameriki, je pravilno. Amerika ima mnogo reči, katerim bi se morali čuditi. Angleška izziva k spoštovanju. Toda to ne zadostuje. Treba poleg tega zvezati sugestije inteligence in interesov s sugestijami čustev, ker samo srce ima občutek za pravico. Inteligenca jo vlada in praktično izvaja, toda občutek jo inspirira. Človek, ki se ne upira socialni neenakosti, ni in ne bo nikdar velik državnik. Rešitev mirovnega problema ne bo dosežena od naroda, ki izjavlja, da je desinteresiran v poslih starega kontinenta. Vloga Ahila je razumljiva le v epopeji. Ona pa ni razumljiva na internacionalni pozornici, kamor jo kliče njena dolžnost. Če nas Amerika pozivlje, da omogočimo Nemčiji vstop v Zvezo narodov, ona sama pa se odmika, potem je nepojmljivo ponašanje, ne naroda, ampak ameriške politike. — Skoraj isto bi mogel reči tudi za Veliko Britanijo. Toda g. Chamberlain je drugače govoril po vsebini in formi v parlamentu in drugače tu. V Londonu je govoril ko Evropejec iz predvojnih časov, tu pa kot Evropejec po vojni. To je evolucija in perspektiva, ki nam daje mnogo nade. — Tega leta ne bomo doživeli velikih dogodkov. Vedno bolj pa se spoznava, da je edin način, da ustvari Zveza narodov trajno delo v tem, da uresniči svoj naslov. — Vprašanja o narodnih manjšinah ostanejo na dnevnem redu. To je razumljivo. Na zapadu je država identična z narodom. V vzhodni Evropi pa je vprašanje manjšin vprašanje narodov, ki nimajo lastne države. Vojna je dokazala, da premaknitev mej ni rešila vsega problema. Potrebna je pravična notranja politika s socialnega in kulturnega stališča. Torej, dobro urejena notranja politika je predpogoj pravični mednarodni politiki in konsolidaciji miru. Če je notranja politika takšna, kakor mora biti, potem ni v državi niti gospodarjev in niti podjarmljenih narodov. Obstoje samo ljudje, ki razumejo situacijo, in ljudje, ki je ne razumejo. Učitelj je samo toliko učitelja, kolikor zna odstraniti zapreke. Če pusti, da ostanejo, potem sam zmanjšuje obseg svoje avtoritete. Umetnost pomirjenja narodov zahteva, da se narodi medsebojno spoznajo. V tej smeri se kaže Zveza narodov kot šola. Ona pomaga vladam, da bodo čim preje rešene šolskih poizkusov in da bodo razumele, da izvira zlo, proti kateremu se bore, iz slabih informacij in ne iz slabe volje. Kljub temu pa bo doba šolanja trajala še nekaj časa. V tej dobi bomo imeli dva izkušena profesorja: Francijo in Anglijo. Ti dve državi živita na svetovni pozornici, s katere so razumljivi principi in posledice dogodkov. Pravim, da sta Francoska in Angleška naša prava učitelja. Razumite pravilno besedo učitelj, ki pri meni ne pomeni nobene besede o varuštvu ali gospodstvu. Imamo pregovor, ki se glasi: Samo iz velikega gozda pridejo veliki levi. Majhni narodi so neizkušeni in pogosto kažejo nadležno ljubosumnost, ki je podobna veliki ambiciji. Duh velikih narodov, kakor ga spoznavamo po njihovih državnikih, iz njihovih revij in njihove politične literature, more biti pravi inspirator malih narodov. In ravno v Ženevi se to vrši najbolj srečno in najbolj učinkovito.

= **Govor g. Korošca.** V nedeljo se je vršil v Ljubljani protestni shod SLS proti odlaganju ljubljanskih občinskih volitev. Na tem shodu je dal obširno politično poročilo g. dr. Korošec in v temu je bil tudi bistveni pomen shoda. G. dr. Korošec je pričel svoj govor s primero, da je sporazum med NRS in HSS čisto podoben »sporazumu«, ki ga stori popotnik z roparjem, ko mu izroči pod grožnjo smrti zlato uro. Je to kapitulacija in ravno tako kapitulacijo da je zagrešil tudi Radić s svojim sporazumom. Slovenska ljudska stranka pa da tako kapitulacije ne more storiti in iti more samo s tistim, ki upošteva slovenski program. Odpor proti sporazumu da je tudi v Radićevih vrstah velik in HSS da drži skupaj samo ta misel, da bo prevaril Radić radikale. SLS pa ne bo kapitulirala in se ne bo udala sirenskim glasovom, ki prihajajo iz Slovenije in iz Beograda. Pravi sporazum še ni pokopan, ker tudi še ni likvidirano hrvatsko in srbsko vprašanje. Sploh da je ostalo v bistvu vse pri starem. Davki se izterjujejo še v večji meri ko preje in bobni pojejo, kakor še nikoli. Tudi krivice, ki so se godile pod prejšnjim režimom, niso popravljene, pa čeprav so se izvršile le iz političnih nagibov. Krivice so se godile, da bi se ljudje prisilili, da odstopijo od svojih programov. Toda to se nikdar ne bo zgodilo, ker ljudje vztrajajo in se za nobeno ceno nočejo odreči svojim idealom. Vse, kar je nova vlada obljubljala glede samouprave da so same prazne obljube. Občine so brez županov, v Bosni se noče formirati občin in drugod so vladni komisarji. Celo Ljubljana je brez avtonomije. SLS zahteva takojšen razpis ljubljanskih občinskih volitev, pa naj te končajo kakorkoli. SLS hoče dalje zakonodajne samoupravne pokrajine (avtonomija je torej pokopana, op. ured.). Nato je govoril dr. Korošec obširno o kulturnem boju, ki da ga je pričela vlada RR. Ta kulturni boj da je popolnoma nepotreben, ker ima država veliko bolj važne stvari. Ostro je nastopil dr. Korošec proti besedam prosvetnega ministra, da je dr. Jeglič črna točka Slovenije. Moti se vlada, če misli, da je to mogoče, da bo v Jugoslaviji vodila kulturni boj, v Vatikanu pa sklepala konkordat. Do tega ne bo prišlo, če se ne bo kulturni boj v Jugoslaviji nehal. Končno je dr. Korošec še enkrat naglašal, da je ostalo vse pri starem in pozval navzoče, da vztrajajo v boju. Ko sta govorila še dr. Stanovnik in posl. Kremžar, so bile sprejete resolucije, v katerih se izreka poslancem SLS zaupnica in jih poziva, da vztrajajo v borbi tako dolgo, dokler ne pribore slovenske samostojnosti (!). Končno se zahteva razpis ljubljanskih občinskih volitev. Shod je bil nato zaključen in ni rodil onega uspeha, kakor so ga prireditelji pričakovali.

Dnevne vesti.

PO STAREM RECEPTU.

Včerajšnja ljubljanska jutranja dnevnika sta se zopet enkrat proslavila.

V »Jutru« je izšel uvodnik v proslavo zmage SDS pri občinskih volitvah v Devici Mariji v Polju, v »Slovencu« pa je bila sporočena bralcem sijajna zmaga SLS pri ravno istih volitvah. Tako je zopet oživela stara navada, da so pri volitvah zmagali klerikalci in liberalci, da so napredovali eni ko drugi, čeprav je velik odstotek volilcev ostal doma in s tem povedal, da se ga ne tičejo ne eni in ne drugi.

Da izpopolnimo zmagoslavne vesti, moramo pripomniti, da so najbolj napredovali pri občinskih volitvah v D. M. v Polju kmetijci, ki so nastopili skupno s šušteršičijanci. Zaradi tega je tudi po starem receptu njih triumf najmanjši.

Toda zdi se nam, da pripravljajo volilci nov recept in da se bo kaj kmalu nehala idila, ko bodo z volitvami zadovoljni vsi. Ne bo več dolgo šlo po starem receptu.

— **Kralj in kraljica v Skoplju.** V nedeljo ob 10. zjutraj je prispela kraljevska dvojica v Skoplje. Sprejem je bil slovesen in navdušen. Že ob 8. zjutraj so se gnetle množice ljudstva okrog kolodvora. Vse mesto je bilo v zastavah. Povsodi, kjer sta se prikazala kralj in kraljica, je prišlo do spontanih manifestacij. Kraljevska dvojica si je ogledala vse znamenitosti, kakor tudi nove zgradbe v mestu ter napravila več izletov v okolico. Povsodi sta bila kralj in kraljica z navdušenjem sprejeta. V neki vasi so jima prinesli ljudje sadja. Kralj in kraljica sta se z ljudstvom prijazno razgovarjala.

— **Ameriški publicist v Beogradu.** V Beograd je prispel znani ameriški publicist in prijatelj Jugoslovenov g. Gordon Smith. V Jugoslaviji ostane mesec dni, nakar se vrne v Ameriko, kjer bo imel več predavanj o svojem bivanju med nami.

— **Krakovski akademski pevski zbor.** Sredi oktobra obišče Beograd Krakovski akademski pevski zbor ter priredi dva koncerta. Ta pevski zbor je bil že pred letom dni v Beogradu ter je imel velik uspeh. Krakovski akademski pevski zbor je ustanovljen leta 1886 ter je eden od najstarejših in najboljših poljskih pevskih zborov. Na zletu vseh poljskih pevskih društev leta 1911 v Lvovu je odnesel prvo nagrado. Prvo nagrado je dobil tudi na mednarodnem kongresu v Amsterdamu l. 1923.

— **Kongres zdravnikov v Dubrovniku zaključen.** Po dvadnevnem zasedanju je bila sprejeta na zdravniškem kongresu resolucija, s katero se naroča v imenu delegatov Rusije, Poljske, Bolgarske in Jugoslavije posebnemu odboru, da pošlje vsem slovanskim zdravniškim udruženjem službene okrožnice, da naj delegirajo v odbor po enega ali dva člana, ki bodo definitivno izdelali načrt pravil ter določili, kje se bo vršil vseslovanski zdravniški kongres, na katerem se ustanovi savez. Ta kongres se bo vršil najbrže v Beogradu. Ob zaključku zasedanja je bil poslan kralju brzojavni pozdrav. Na kongresu je bil izvoljen predsednik in sicer Momčilo Ivković.

— **Priprave za pravniški kongres.** Po prijavah, ki jih je prejel pripravljalni odbor za prvi kongres pravnikov v SHS v Beogradu, je prišlo do sedaj nad 700 prijav iz province, iz Beograda pa okrog 300. Kongres se začne dne 18. t. m. ob 10. dopoldne. Kar se tiče prenočišč, je že vse urejeno.

— **Kongres pravnikov v Beogradu.** Za časa kongresa daje vsa potrebna pojasnila in informacije, zlasti glede nastanitve, kongresni generalni sekretarijat (sekretar M. Zlatanović, sudija okrožnega sodišča), ki uraduje v prostorih advokatskega kluba, Balkanska ulica, Palace Luxor, vis-a-vis hotela Moskva. — Odbor društva »Pravnika«.

— **Vojna intendantska akademija.** Ministrstvo vojne in mornarice namerava otvoriti v Beogradu Vojno intendantsko akademijo. Šola bo urejena po vzgledu najmodernejših zavodov te vrste v inozemstvu.

— **Nove poštne znamke.** Ministrstvo pošte in brzojava izda v kratkem nove poštne znamke. Za nujne poštne pošiljke se uvedejo posebne znamke, istotako za pošiljke zračne pošte.

— **Podružnica hipotekarne banke v Zagrebu.** Finančno ministrstvo je končnoveljavno odločilo, da se otvori v Zagrebu podružnica Hipotekarne banke. Podružnica dobi vse državne fonde Hrvatske, Slavonije in Slovenije, ki znašajo okrog 400 milijonov dinarjev. Nastavi se zagrebško uradništvo. Upravnikom bo imenovan, kakor izgleda, Milan Divjak, bivši uradnik Prve hrvatske štedionice v Zagrebu.

— **Prometno ministrstvo** je izdalo naredbo, glasom katere ima Direkcija državnih železnic v Zagrebu pomnožiti število osobja na postajah dalmatinske ličke proge, tako da se bo osobje v službi češče menjavalo kakor doslej. Vozno osobje mora biti izkušeno, vsi železničarji z nedostatno prakso se zamenjajo.

— **Mednarodni kongres za statistiko v Rimu.** Od 27. septembra do 4. oktobra se vrši v Rimu XVI. kongres mednarodnega statističnega zavoda.

— **Železna ruda.** V bližini Stolaca pri Mostaru so našli železno rudo. Ruda je izborna. Ministrstvo za šume in rude odpošlje na lice mesta posebno komisijo.

— **Hotelirska šola.** Udruženje hotelirjev, kavarnarjev in gostilničarjev namerava otvoriti v kratkem v Beogradu ali Zagrebu strokovno šolo za hotelsko, kavarniško in gostilniško osobje. Ministrstvo trgovine in industrije je ustanovitev odobrilo.

— **Tujski promet v Opatiji.** V Opatiji je izšla te dni statistika gostov, ki so posetili meseca avgusta to kopališče. Bilo je tam 747 Italijanov, 1409 Madžarov, 1460 Avstrijcev, 1232 Čehoslovakov, 670 Jugoslovenov, 789 Nemcev in 217 Poljakov.

— **Numerus clausus na madžarskih univerzah.** Na madžarskih univerzah je uveden že dalj časa numerus clausus. Stvar je navidez enostavna. Kljub temu pa se v praksi različno razlaga. Na budimpeštanski univerzi je smelo biti samo 5% inskribiranih slušateljev Židov, dočim so računali na univerzah v provinci teh 5% od maksimalno dovoljenega števila slušateljev. Zato je zahteval budimpeštanski profesor, oftalmolog dr. Karl Hoor, eden od voditeljev gibanja za zaščito rase, da izda madžarsko prosvetno ministrstvo glede računanja te kvote enoten predpis. Minister prosvete je sedaj odločil, da se ima teh 5% odslej tudi na univerzah v provinci računati od dejanskega števila slušateljev, ne pa od maksimalno dovoljenega. S tem se bo zmanjšalo v provinci število inskribiranih slušateljev.

— **Maščevanje odklonjenega.** Pri Palermu se je pripetila te dni romantična tragedija ugrabljenja. V pristavo posestnika Dilorenza je udrlo deset s puškami oboroženih maskiranih mož, ki so odvedli 16 letno hčerko. Njen brat se jim je zoperstavil, zato so mu razbili roparji s puškinim kopitom črepinjo. Deklici, ki so jo spravili v hišo neke sorodnice v Palermu, se je posrečilo priklicati ljudi na pomoč. Prišla je policija, ki je ugrabljeno deklico osvobodila. Čudni družbi, ki je deklico odvedla, je načeloval bivši zaročenec deklice.

— **Umobolna morilka.** V neki vasi v bližini Swinemüda se je pripetil pred par dnevi strašen zločin. 35 letna hči 70 letne rentirke Werkshagen je umorila v hipni blaznosti svojo mater. Morilka je razbila svoji nič hudega sluteči materi s sekiro glavo. Mater so našli sedečo na stolu pri mizi mrtvo. Morilka je bila še v stanovanju.

— **Roparji v novosadski okolici.** V noči od sobote na nedeljo se je pojavila v novosadski okolici močna roparska četa. Roparji so napadli pastirje v bližini Vrdnika ter jim ugrabili 50 ovac.

— **Roparja s skromnimi zahtevami.** V nedeljo zvečer ob 16. sta napadla dva neznana individija na cesti v bližini vasi Prvozole in Villanova v Istri tri dečke hoteč jim ugrabiti živila, ki so jih nesli na trg. Ker je prišlo slučajno mimo nekaj ljudi, sta se roparja zbala in pobegnila. Da se odškodujeta za »fiasco«, sta napadla pozneje nekega 13letnega dečka, ki je nesel mleko v mesto. Iztrgala sta mu posodo ter izpila 15 litrov mleka, nakar sta pobegnila.

— **Velikanska tatvina zlata.** V Teplitz-Schönauu je bila izvršena te dni velikanska tatvina zlata. Nekemu zlatarju je bilo ukradenih 3 kg čistega zlata, fin trg kovanega, velika količina zlatih odpadkov in več dragocenih kamnov. Vrednost ukradenih predmetov znaša milijone Kč.

— **Aretacija tolpe tatov diamantov.** »Petit Parisien« javlja iz Anversa, da je prišla tamkajšnja policija na sled mednarodni tolpi tatov diamantov. Tatvine, ki jih je tolpa izvršila samo v škodo neke belgijske družbe, znašajo milijone frankov. Sedem oseb je bilo aretovanih.

— **Po sedmih letih izsledeni tatovi.** Koncem leta 1918, takoj po osvobojenju je bil odkrit v Sarajevu drzen vlom. Oplenjeno je bilo vse stanovanje. Vrednost ukradenih stvari je znašala okrog 100.000 Din. Vse zasledovanje tatov je bilo brez uspeha. Sedaj po 7 letih je tatvina pojasnjena. Dva spretna agenta sarajevske policije, ki sta imela tatvino neprestano v evidenci sta izsledila te dni storilce. Tatvino so izvršili neki kmetje iz sarajevske okolice. Policija je našla pri njih še nekaj stvari, ki izvirajo iz te tatvine.

— **Velika poneverba?** Iz Novega Sada poročajo, da je izginil ravnatelj neke vojvodinske banke, z njim vred pa 5,000.000 Din. Policija ga zasleduje, ne izda pa nobenih podrobnosti.

Novosti

zimskih ulstrov in oblek Vam nudi najugodnejše

JOS. ROJINA, Ljubljana

— **Umor radi grozda.** Topničar Stevan Božič iz Niša je šel pred par dnevi z nekim tovarišem na izprehod v bližnjo okolico. Bilo je okrog 10. zvečer. Prišla sta mimo vinograda kmeta Stojadinovića. Božič si je hotel privoščiti grozd ter je vstopil v vinograd. V istem trenutku se je pojavil pred njim posestnik vinograda ter oddal nanj, ne da bi zinil besedico, strel. Božič se je zgrudil mrtev na tla. Stojadinovića so aretirali.

— **Radi bolezni v smrt.** Te dni se je zastrupil na beograjski državni bolnici z lizolom gimnazijec Dušan Petrović. V smrt ga je gnala epilepsija, radi katere je skušal izvršiti že parkrat samomor. Strup je zavžil opoldne, ob treh popoldne je umrl.

— **Poskušen samomor v preiskovalnem zaporu.** V jetniških prostorih osiješkega sodišča je sedel privatni uradnik Miroslav Weiss, ki ga dolže večjih poneverb. V petek ponoči je privezal naramnice na mrežo na oknu ter se obesil. Neki cigan, ki je spal v sosedni celici, je alarmiral paznike, ki so Weissa sneli iz zanjke ter mu rešili življenje. Weiss se je kmalu zavedel ter leži sedaj v bolnišnici.

— **101 dekle** je postalo lansko leto žrtev mednarodnih trgovcev z dekleti. Od teh deklet je bilo 12 v starosti od 12 do 15 let, 57 od 15 do 20, 18 od 21 do 25 in 14 od 25 do 33 let starih. Samo 22 deklet je policija našla. Vseh ostalih 79 deklet je izginilo brez sledu.

ONA IN ON
OBISKUJETA REDNO
LE ELITNI
KINO MATICA

— **Zagonetna smrt.** V sremskih Karlovcih so našli pred par dnevi mrtvega kmeta Pajo Lazarevića. Zaboden je bil v prsi. Kot dozdevni morilec je bil aretovan neki Nikola Radojev. Nikola je tajil ter trdil, da je morilec njegov brat Slavko. Ker taji tudi ta in ni nobenih prič, se nahajajo oblasti pred veliko uganko.

— **Ponesrečen beg treh jetnikov.** V pondeljek rano, so se odigrali na »Alserci« na Dunaju razburljivi prizori. Trije kaznjenci so ušli iz preiskovalnega zapora. Pogumno so skušali ubežati preko streh sosednjih hiš, da bi bili zopet prosti. Končno jih je vzela policija v svoje okrilje ravno v trenutku, ko so hoteli splezati v neko dvorišče za svetlobo.

— **Porast prebivalstva v Trstu.** Dne 30. junija t. l. je štel Trst 246.537 prebivalcev. Dne 1. decembra 1921 so našteli 238.655 prebivalcev. V treh letih se je torej pomnožilo prebivalstvo za 7882 duš. Leta 1800 je imel Trst 28.028 prebivalcev. 100 let pozneje, leta 1900 pa že 178.127.

— **Uvoz vina iz Istre.** V minulem mesecu je bilo izvoženo: Iz Poreča v Trst 1982.04 hl, v Pulj 1227.75 hl, v Reko 741.70, skupno torej iz Poreča 3951.41; iz Isole v Trst 499.54 hl, v Brioni 1.29, v Polo 3.25, skupaj 235.67; iz Umca v Trst 1070.33 hl, v Isolo 35.000 hl, v Grad 18.48, skupaj 1123.81. — V celem mesecu 5861.49 hl. Od 1. januarja do 31. julija se je izvozilo 49.459.78 hl.

OLAJŠANA PLAČILA ZA
OBLEKE DAJE
O. BERNATOVIĆ

— **Smrt čudakinje.** Iz Londona poročajo: V Gravesendu je umrla te dni čudakinja, ki je imela nekoč stike z nemškim dvorom. Mati umrle je bila guvernanta bivšega cesarja Viljema II. ter njegovih bratov in sester. Gospa Agnes Rumnay-Clark, ki je dosegla starost 70 let je bila že dolgo časa čudakinja. Živela je v Gravesendu borno življenje. Opetovano je beračila po ulicah. Živela je od ostankov, ki jih je dobila od dobrih ljudi po privatnih hišah in gostilnah. Nedavno se je zgrudila na ulici, kakor se je ugotovilo — vsled oslabelosti, ki je bila posledica nezadostne hrane. Prepeljali so jo v bolnico, kjer je kmalu nato umrla. Ko so nato preiskali njeno stanovanje, so našli stare bankovce, zlato in srebro v skupni vrednosti 130 tisoč mark. Ta denar je bil shranjen na neobičajnih mestih: v loncih, na sekirah, ki so bile zasajene v zid itd. Da je imela gospa toliko starega nemškega denarja, si razlagajo oblasti, s tem, da je uživala mati umrle najbrže iz privatne šatulje nemškega cesarja. Gospa Rumnay-Clark je hranila ta denar iz šiedljivosti na omenjeni nenavadni način. Gospa Rumnay-Clark je preživela svojo mladost večinoma na dvoru nemškega cesarja. Pozneje je prišla na Angleško ter poročila nekega Angleža.

— **Ruski izvoz v letu 1925/26.** »Vnješterg« predvideva, da bo znašal ruski izvoz 994.000.000 rubljev v zlatu. Poljedelskih pridelkov se bo izvozilo za 514.700.000 rubljev. Izvoz živine bo dosegel okoli 139,000.000 rubljev, industrijskih proizvodov 31,000.000, industrija živil 26,000.000, rude 111,000.000, drugih proizvodov 21,000.000. Uvoz bo znašal po predhodnih predvidevanjih okoli 920,000.000 rubljev v zlatu. Za 265,000.000 je že uvoženo. Surovin se bo izvozilo za 263,000.000, napol izdelanih proizvodov za industrijske naprave za 94,000.000, vozil za 12,000.000, poljedelskih strojev za 103,000.000, zdravniških in lekarniških potrebščin za 19,000.000, knjig in raznih šolskih potrebščin za 11,000.000, drugega blaga pa za 181,000.000.

— **Trpljenje moštva pogrešanega amerikanskega letala.** Iz Newyorka poročajo: Moštvo rešenega letala, ki je podvzelo polet v Hawai, je prispelo zdravo v Hawai. Letalo je bilo 118 ur nad morjem. Moštvo je bilo štiri dni brez jedi. Žejo so si gasili ljudje s kapnico, ki se je odtekala s kril. Poveljnik letala, kapiten Rogers je bil imenovan za namestnika šefa mornariškega oddelka.

— **Pasja steklina** se je pojavila pri nekem psu v Družinski vasi, občina Bela cerkev, srez Novo mesto. Odrejen je strog pasji kontumac v občinah Bela cerkev, Št. Peter in Orehovica. Ljubljanski lastniki psov se opozarjajo, da na pse strogo pazijo in sumljive znake takoj javijo pristojni oblasti.

— **Aretacija jugoslovenskega dijaka na Dunaju.** V nedeljo je bil aretovan na Dunaju radi izsiljevanja 27letni medicinec Božidar Mutavdić iz Niša. Imel je z nekim dunajskim trgovcem homoseksualno razmerje ter je izsilil od njega 5000 šilingov.

— **Aretacija štrajkujočih mornarjev.** Iz Londona poročajo: V Melbournu je izdano povelje za aretacijo sto štrajkujočih mornarjev, ker se niso pokoravali policijskim naredbam. V Sidneyu je bilo aretirano 350 štrajkujočih. Tudi voditelj štrajkujočih mornarjev Johnson je aretiran.

— **Rekord češkega aviatika.** V nedeljo je dosegel češki štabni kapitan Wiherek nacionalni rekord v aviatiki. Kljub neugodnemu vremenu se je obdržal Wiherek 13 ur in 20 minut v zraku ter preletel v tem času 1900 km. S tem je dosegel rekord v vztrajnosti in brzini.

HIŠA MORA IMETI ŠTIRI VOGALE: tri podpira taka žena, ki je varčno gospodinja, četrti je pa milo »Gazela«, ker si brez tega ni mogoče blagostanja v družini.

Ljubljana.

1— **Pevski odsek** Trgovskega društva Merkur v Ljubljani prične s pevskimi vajami zopet v sredo 16. septembra 1925 ob 8. uri zvečer v društvenih prostorih. Gradišče 17/I. Poleg dosedanjih pevcev vabljeni tudi drugi člani in novinci. — Odbor.

— **Kolesarsko in motociklistično društvo »Sava« v Ljubljani** priredi dne 20. septembra 1925 cestno dirko na progi Šiška—Kranj—Tržič in obratno, združeno s srečkanjem. — Start in cilj pri 2. kilometru. — Spored: Popoldne ob 1 uri zbirališče na Sv. Jakoba trgu in pohod skozi mesto z godbo v Šiško k startu. (Kolesarsko društvo »Zarja« v Zgor. Kašlju priredi izlet k tej dirki.) — Ob 2. uri: 1. Glavna dirka s težkimi kolesi, prvo darilo dirkalno dvokolo in druga krasna darila. 2. Damska dirka. 3. Invalidska dirka v dveh skupinah. 4. Dirka v vrečah s kolesom. — Ob pol 6. uri žrebanje srečk: 1. dobitek moško dirkalno kolo, 2. dobitek otroški luksuzni voziček, 3. dobitek: srebrna ura z verižico. Razdelitev daril zmagovalcem. Dirka se vrši ob vsakem vremenu. — Odbor.

Dopisi.

Slovenska Bistrica. Pretekli četrtek v noči so neznani tatovi med 2. in 3. uro vdrli v trgovino Josipa Zisina v Gornji Poljskavi in odnesli oziroma odpeljali istemu raznega blaga v vrednosti 25 do 30.000 Din. Neka ženska, ki je bedela pri otroku in fant, ki je spal v sosedni sobi sta opazila električno luč v trgovini, a sta mislila, da stoji kaki avto pred hišo. Tatovi so poskušali priti tudi v Kapinovo trgovino, a jih je v trgovini zaprti pes prepodil. Odbili so že ključavnico na vratih. Vsled vedno trajajočega dežja in mrzlega vremena je začelo grozdje po vinogradih razpokati. Vinogradniki se zelo boje nesreče.

Marenberg. Razmere v naši občini so vsaki dan desolutnejše. Nobenega pravega gospodarstva in tudi zanimanja za javno dobrobit ni več od strani občinskih odbornikov. Saj je to tudi razumljivo. Trileta poslovna doba je že lani potekla, ena lista je že popolnoma izčrpana in vsled tega občinski odbor nepopoln. Volitve v občinski zastop, ki bi se že davno morale vršiti, se iz občinstvu neznanih razlogov nočejo razpisati, kljub temu, da so na dnevnem redu jako važna gospodarska vprašanja, kakor n. pr. popravа dravskega mostu, kar bo stalo težke tisočake, preureditev elektrarne itd. Zdi se, da intervenirajo, ozir. so intervenirali nekateri samostojni demokrati, da se obdrži na županskem stolčku njihov prisiaš g. Predan. — Ali naj mu bo to nekako plačilo za agitacijo ob priliki zadnjih skupščinskih volitev za Narodni blok? Ker s tem zavlačevanjem razpisa volitev občinsko gospodarstvo propada, je zahteva vseh občanov, da se iste takoj razpišejo.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,
dne 15. septembra 1925.

Vrednote: Investicijsko posojilo iz l. 1921. den. 80; zastavni listi Kranjske deželne banke den. 20, bl. 25; kom. zadolžnice Kranjske deželne banke den. 20, bl. 25; Celjska posojilnica d. d., Celje den. 201, bl. 205; Ljubljanska kreditna banka, Ljubljana den. 225, bl. 240; Merkantilna banka, Kočevje den. 101, bl. 101; Prva hrvatska štedionica, Zagreb den. 930, bl. 950; Kreditni zavod za trg. in ind., Ljubljana den 175, bl. 185; Strojne tovarne in livarne d. d., Ljubljana den 90; Trboveljska premogokopna družba, Ljubljana den. 375, bl. 390; Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d., Ljubljana den. 120; »Nihag«, d. d. za ind. i trg. drvom, Zagreb den. 34, bl. 40; »Stavbna družba d. d., Ljubljana den. 165, bl. 180.

Blago: Deske pod mero, 20, 25 in 30 mm, fco meja den. 495; Testoni, monte, od 10 do 30 cm, fco meja den. 550; bukovo oglje Ia, fco meja, 1 vag. den. 87.50, bl. 87.50; bukova drva, 1 m dolž., suha, fco meja, 2 vag. den. 23.50, bl. 23.50; koruza slavonska, par. Ljubljana den. 200, bl. 215; laneno seme Ia, fco Ljubljana den. 540; fižol mandolon, fco Postojna trans., 2 vag. den. 350, bl. 350; remeljni, II. in III. vrste, fco skladišče: 35/70 kom. 129 = m³ 1.264, 60/60 kom. 15 = m³ 0.216, 70/70 kom. 313 = m³ 6.135, 80/80 kom. 5 = m³ 0.128, 100/100 kom. 25 = m³ 1.—, skupaj m³ 8.743, 1 vagon den. 425, bl. 425.

BORZE.

— **Zagreb**, 15. sept. Devize: Newyork ček 55.73—56.33, London izplačilo 271.22—273.22, Praga 165.48—167.48, Bruselj (zaklj. 244), Curih izpl. in ček 1080—1088, Dunaj 787—797, Berlin 1330—1340, Barcelona 790—798.

— **Curih**, 15. sept. Beograd 9.24, Newyork 518.25, London 23.12, Pariz 24.45, Praga 15.35, Milan 21.55, Sofija 3.74, Budimpešta 0.007265.

× **Uvozna carina za premog v Rumuniji.** Rumunski ministrski svet je sklenil, da se poviša uvozna carina za tono premoga na 10

zlatih lejev, z izjemo premoga, določenega za proizvajanje plina za razsvetljavo.

× **Dobave.** Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 22. septembra t. l. ponudbe glede dobave surovega stekla; do 25. septembra t. l. glede dobave modre galice ter glede dobave žveplene kisline; do 29. septembra t. l. pa glede dobave »Griffin«-koles. Predmetni pogoji so na vpogled pri ekonomskem odelenju direkcije državnih železnic v Ljubljani. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 22. septembra t. l. pri intendantskem slagališču Vardarske divizijske oblasti v Skoplju glede dobave 100 železnih sodov. — Dne 10. oktobra t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave dvigal za lokomotive; pri direkciji državnih železnic v Ljubljani pa glede dobave špiralnih vzmeti. —Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

× **Trgovinska pogodba s Češkoslovaško republiko.** — Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani pozivlja vse gospodarske kroge, ki so interesirani na trgovski pogodbi s Češkoslovaško republiko kot eksporterji oziroma importerji, odnosno kot producenti, da ji sporočijo svoje predloge glede pogodbene carinske tarife, kakor tudi glede ostalih določb splošnega dela trgovske pogodbe.

× **Skupno potovanje po Južni Nemčiji.** Sejmski urad v Frankfurtu ob Meni namerava prirediti v prvih dneh meseca oktobra t. l. skupno potovanje po južni Nemčiji in na frankfurtski sejm. Načrt potovanja predvideva obisk Regensburga, Monakovega, Frankfurtskega sejma, Wiesbadna in Bad Manheim-a, Mannheima in Heidelberga. Vodstvo v raznih okrajih prevzemo ondotne trgovske zbornice. Dnevni stroški (brez vožnje po železnici) bodo znašali približno 15 mark. Udeležniki bodo imeli priliko videti vse, kar je interesantnega v teh krajih, in stopiti v stik z vodilnimi osebami gospodarskih krogov. Udeležbo je priglasiti Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani do 22. septembra t. l.

Ljubljanska porota.

Drugi dan.

Včeraj sta stala pred porotniki dva mlada, toda zelo izvežbana, tujemu imetju nevarna individija, in sicer brata Rudolf in France Kržolj iz Oderge pri Trebnjem. Obtožnica jima očita dolgo vrsto najrazličnejših tatvin, ki jih deloma priznata, deloma pa ne. Oba Kržolja sta v svojem rojstnem kraju, kakor tudi v bližnji in daljni okolici na kar najslabšem glasu istotako tudi vsa ostala rodbina od očeta in matere pa do njunih sester. Vsi so že odsedeli svoje obroke radi tatvine, oba brata se pa še celo lahko prav posebno postavita s svojimi predkaznimi: Rudolf z devetimi, France pa s sedmimi. Na vsak način prav čedno število za 25 in 30letna kmečka fánta.

Senatu predseduje sodni svetnik Antloga, votanta sta sodni svetnik Eberl in sodnik Lederhas, državno pravdništvo zastopa drž. pravdnik Lavrenčak, zagovornika pa sta dr. Lavrič in dr. Rosina.

Obtožnica ju dolži, da sta zagrešila sledeče: Dne 8. oktobra 1924 sta oba Kržolja kot tatinska tovariša ukradla Francetu Pleničarju izpred Vlagove brivnice v Litiji, medtem ko se je on notri bril, kolo, vredno 1750 Din. Kolo je bilo zaklenjeno s ključavnico na zadnjem kolesu. Pleničarjev znanec Vehovc je sedel na svoje kolo ter pričel neznanega storilca zasledovati. Spotoma mu je povedala neka trafikantinja, da sta pasirala malo preje mimo njene trafike dva mlajša moška, katerim eden je potiskal pred seboj zaklenjeno kolo. Vehovc ju je kmalu dohitel, toda ni se ju upal ustaviti. Ker nista imela kolesa že več s seboj, ga je pričel Vehovc v okolici iskati ter ga končno tudi našel skritega na travniku ob cesti, kjer sta ga Kržolja spravila, da bi prišla ob ugodnejši priliki ponj.

Na sličen način sta izvršila tudi druge tatvine, ki se jih ju dolži. Še isti dan sta vzela Albinu Dolšku v Litiji kolo, vredno istotako 1750 Din. Isto noč sta si prilastila pri posestniku Jožetu Simončiču v Bregu pri Moravčah 7000 Din vredno kravo.

Dalje je Rudolf Kržolj v družbi svoje žene Neže ukradel v noči od 26. na 27. novembra 1924 iz zaklenjene žitnice Janeza Zupančiča na Odergi raznih predmetov in žita za 987.50 Din in dne 5. oktobra 1924 iz zaklenjenega kurnika Janka Vozlja v Trebnjem 1 peselina in 1 kokoš v skupni vrednosti 125 Din. 11. novembra 1924 sta vzela iz kuhinje Ane Rebernikove v Starem trgu perila za 275 Din, istega dne iz zaklenjene koče Franceta Krevsa iz Vrhpeči raznih predmetov za 1150 Din. dne 20. novembra iz zaklenjene shrambe Matevža Vrščaja v Telčah obleke, perila in drugih stvari za 1975 Din in 29. novembra Karlu Ahačiču v Črnomlju dvoje hlače, vredne 315 Din.

Rudolf Kržolj je na lastno pest »sunil« dne 3. novembra 1924 Jožefu Nose iz Repč, medtem ko je ta truden in izmučen, (je siv starček) v gostilni malo zadremal, srebrno uro z verižico, vredno oboje 200 Din, ter dne 5. oktobra 1924 Ignacu Dularju v Godnjačevi gostilni v Starem trgu nov plišast klobuk, vreden 285 Din.

France Kržolj se je v noči z 21. na 22. januarja 1924 splazil v zaklenjeno verando sodnega svetnika dr. Cvetka v Trebnjem in vzel s seboj za spomin perila v vrednosti 488.50 Din.

Rudolf Kržolj je tudi hud pretepač ter je dne 3. septembra 1924 med tepežem v Starem trgu v sovražnem namenu sunil z nožem v hrbet Antona Goleta ter ga težko telesno poškodoval.

Francetu Kržolju diši pečenka mnogo bolj kot krompir in si je prilastil v noči z 12. na 13. februarja 1924 od N. Andrejčiča od 6 kokoši za 297.50 Din pečenke.

Kakor je iz navedenega razvidno, sta izvrševala brata Kržolj svojo plodonosno obrt zelo na veliko. Priče niso izpovedale v bistvu nič posebnega in je bila obravnava, ki se je vlekla od zjutraj s kratkim premorom popoldne daleč v večer, zelo dolgočasna.

Državni pravdnik je dejal v svojem govoru med drugim tudi to, da sta obtoženca nepoboljšljiva grešnika, o katerih je poslalo županstvo — županstva sicer dajejo rajši boljša spričevala kot slabša — tako slabo poročilo, kot ga je le redko slišati pred sodiščem. Kržoljeva hiša je na skrajno slabem glasu in je znano zatočišče tatov. Predlaga, da vsa stavljena jim vprašanja potrdijo.

Oba zagovornika sta se sklicevala na slabo vzgojo obeh bratov, ki sta že v krvi podedovala nagnenje do tatvine po svojem očetu. Bila sta v stiski, rabila sta, pa sta vzela, v kolikor sta res vzela.

Porotnikom je bilo stavljenih 21 vprašanj, in sicer 18 glavnih in tri dodatna. Odgovorili so nanje sledeče: na 16 glavnih in 2 dodatni soglasno da, na 2 glavni z 11 glasovi da in 1 ne, torej da; eno dodatno vprašanje je odpadlo.

Sodba.

Obsojena sta bila: Rudolf Kržolj na 6 let težke ječe z enim trdim ležiščem vsakega pol leta in Franc Kržolj na 4 leta težke ječe z enakim priboljškom kot brat.

Ob pol osmi uri zvečer je zaključil predsednik ves dan trajajočo obravnavo.

(83)

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Takle vrag, ta kača! Najprej me vgrizne v gumijevo nogo in potem pa še sploh strupena ni!«

Adam se je pač zaman veselil groga.

Leonor pa zopet enkrat pokaže svoj pravi značaj, ko poda Georgu roko.

»Dobila sem posvarilo. K sreči se je vse dobro izteklo. Prosim, odpustite mi.« — — —

Še isti dan dospo v Kalkuto, ki je središče angleško - indijske trgovine.

Odkar so potniki zapustili črto New York — San Francisco, je bilo to prvo mesto z evropskim značajem.

Tudi tu so že pričakovali po telegrafu napovedani avto. Sprejem je bil še vs bolj imeniten kot v aDki; zlasti neki gospod z belo brado je bil trdno odločen, da se na noben način ne umakne avtomobilu, tudi če ga ta povozi.

»Mis Morris! Če radi stave ne morete vstaviti, tedaj me vzemite s seboj do Nakhe ali Radzvana, odkoder se potem vrnem z železnico — ker jaz moram govoriti z vami!«

Dovolijo mu, da vstopi; predstavi se kot ravnatelj združenih angleško-indijskih rudokopnih družb. Slišal je o morrisitu — poslali so ga, da ponudi dvajset milijonov funtov šterlingov, torej prav toliko, kolikor je zahtevala mis Morris od ravnatelja ameriških premogokopnih in petrolejskih družb. Pogoji pa so njegovi boljši, polovico vsote ji izplača na onem kraju, kjer se preparira morrisit, milijon funtov šterlingov pa ji da takoj itd. itd.

Leonor je v težavnem položaju. Morda je že uvidela, da je tedaj prehitro ravnala. Morala bi bila čakati, kaj poreče konkurenca, zlasti angleška. To tu je povsem drugačna ponudba; če bi bila sprejela to, bi je ne zasledovali ničvredni ljudje. Toda sedaj je prepozno, Leonor ve, kaj je dolžna sama sebi.

»Ne morem, pri najboljši volji ne morem. Očetovo iznajdbo sem ponudila najpreje mr. P. L. Deaconu — in besedo moram držati. Povprašajte zopet čez dve leti — če ona ameriška družba ne bo sprejela mojega predloga, potem se lahko pogajam z vami.«

Zaman jo pregovarja stari gospod, ponuja ji vedno več in več — toda Leonor je trdna in na naslednji železniški postaji izstopi angleški ravnatelj z zelo majhnim upanjem, da se morda mis Morris ne bo zedinila čez dve leti z ono ameriško družbo. — —

Bombay — Benares — Kalkuta. Za naše potnike v nasprotni smeri.

To je črta preko Prednje Indije; osebni vlak jo prevozi v dveh dneh in treh nočeh, ne da bi menjal vozove.

Železnica drži le deloma ob stari karavanski poti, večinoma si je izbrala lastno cesto, kolikortoliko vzporedno z ono; razdalje, ki merijo več milj, seveda tu ne pridejo v poštev.

Kdo pač in pred koliko tisočletij je sezidal prastaro cesto, ki drži preko vse Indije?

Uporabljali so jo indijski junaki s svojimi četami, potem zmagoslavno prodirajoči Mohamedanci, potem Angleži, pa tudi druge evropejske vojske, vedno pa neštevilne trgovske karavane.

Ne vemo, kdo jo je zidal. Ker niti indijski spisi ne govore enako, ločijo se na več tisočletij, tedaj bodo tudi naši učenjaki težko kaj našli.

Cesta pa je. Česa pa je bilo treba, da so jo napravili, tega si tudi najbujnejša domišljija ne more danes več predstavljati.

V Hindostanu so morali prodreti pragozd v dolžini šestdeset geografskih milj — odstaniti so morali velikanska debla! — a ne le posekati, izkopati so morali korenine in luknje zopet napolniti in potem gorovja, koliko predorov in umetnih prelazov je bilo treba izsekati! — zlasti pa neskončna močvirja, ki so jih deloma osušili ali napolnili s kamenjem!... oh, kako klaverno se postavimo mi z našim Sueškim prekopom ali pa s Panamskim!

Ne, kako so napravili tako velikansko delo s tako enostavnimi pripomočki, tega ne razumemo več danes. Kako pa vzdržujejo to cesto in jo vedno popravljajo tudi sedaj še, to pa lahko opazujemo.

Nione Burgit.

Že 1905 je vžival veliko slavo

tako, da so hodili ljudje iz vseh delov sveta, ki so trpeli vsled kurjih očes k njemu, »Nione Burgitu« ter ga prosili pomoči, ker so toliko slišali o njegovem čudodelnem sredstvu.

Pri takih prilikah je imel predavanja o kurjih očesih in trdi koži v splošnem in o obližih zoper kurja očesa v posebnem. Razlagal je ljudem, kako upliva uspešna snov Burgita samo na bolno mesto kože, dočim ne škoduje okolici prav nič.

Pred vsem jih je svaril pred potvorbami, katerih je danes vse polno. Vendar pa ni treba nikomur, da bi delal s temi potvorbami drage in boleče poskuse na lastni koži, če se odloči v naprej za Burgit, ki se je razširil v 19 letih po vsem svetu in ki ga hvalijo povsodi radi njegovega hitrega in temeljitega učinka, ki ne povzroča nobenih bolečin.

Tudi Vi boste hvalili Burgit, ako ga poskusite. Dobite to sredstvo v eni ali drugi bližnjih lekarn ali drogerij. Če pa hočete izkazati svojim nogam prav posebno dobroto, zahtevajte kar kompletno Burgit zbirko za nego nog, ki vsebuje razven Burgit obliža zoper kurja očesa tudi Burgit obliž za podplate ter osvežujočo Burgit kopel. Vsi trije preparati stanejo skupaj samo 30.— Din.

BURGIT, GES. M. B. H., FEILASSING, BAYERN.

Važno! Shranite! Nadaljevanje sledi!

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5·—, vsaka nadaljna beseda 50 par.

Stanovanje

ostoječe iz 1, odnosno 2 sob, kuhinje in pritiklin išče za takoj proti nagradi uradnik. Ponudbe je poslati pod »Takoj« na upravo lista.

Gospodična

srednjih let, spretna v gospodinjstvu, perfektna v kuhanju, želi mesta h gospodu, samcu ali vdovcu z 1—2 otroki. Verzirana je tudi v vseh delih šivanja. Gre tudi kot vzgojiteljica. — Cenjene ponudbe na upravo pod »Dobra in varčna gospodinja«.

Strojepisec

zmožen vseh pisarniških poslov z zelo dobro kvalifikacijo išče primerno službo. Nastopi lahko takoj. Cenj. ponudbe naj se pošljejo na upravo lista pod značko »Pridnost«.

Kupijo se

dobre ohranjene smuči. Ponudbe z navedbo cene pod: »Planinski raj«.

Uradnica

z večletno prakso vešča vseh pisarniških del išče službe v mestu ali na deželi. — Ponudbe prosi na upravo lista pod »Zanesljiva«.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja z večletno prakso išče stalno mesto za takoj v večjem kraju na Gorenjskem. Ponudbe z navedbo plače na upravo lista pod »Energična moč«.

Inštrukcije

sprejme osmošolec. — Ponudbe na upravo lista pod »osmošolec«.

Dopisovati

želi mlad, zelo naobražen in dobro situiran uradnik, neomadeževane preteklosti z gospodično iz boljše družine. Starost od 18—24 let. Eventuelna ženitev ni izključena. Le resne ponudbe s sliko, poslati na upravo pod »Zvonček«.

Kje se kupi?

le pri tvrdki

JOSIP PETELINC

Ljubljana

BLIZU PREŠERNOVEGA SPOMENIKA OB VODI najboljši šivalni stroj za rodbinsko ali obrtno rabo, svetovno znanih znamk „GRITZ-ER" — „ADLER" — „PHÖNIX" Isto tam posamezne dele za stroje in kolesa, igle, olje, jermena, pneumatika. Pouk o vezenju na stroj brezplačen! Večletna garancija! Na veliko! Na malo!

Trgovci! Obrtniki!

Pri tvrdki

JOSIP PETELINC

LJUBLJANA

bli zu rešernovega spomenika, ob vodi

dobite vse potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje

na veliko in malo

po najnižji dnevni ceni.

„GROM"

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDICIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov brzojavkam: „GROM". Telefon interurban štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E. za ekspresne pošiljke.

TISKARNA

„MERKUR"

Trg.-ind. d. d.

LJUBLJANA

Simon Gregorčičeva ulica št. 13

Tiska časopise, posetnice, knjige, brošure, letake, cenike, pravila, lepake, vse trgovske in uradne tiskovine itd. v eni in v več barvah

Lastna knjigoveznica

Telefon št. 552

Račun pri pošt. ček. zavodu št. 13.108

Širite „Narodni Dnevnik!"

Izdajatelj in odgovorni urednik: ŽELEZNIKAR ALEKSANDER. — Za tiskarno »Merkur« v Ljubljani: Andrej Sever.